

КОМЕНТАРІ

**Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
«Міжнародний бізнес (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)» (ID 31376)
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» за першим рівнем вищої освіти**

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.</p> <p>1. Здобувачі освіти та зовнішні стейкхолдери беруть участь у обговоренні змісту ОП опосередковано, що зменшує їх вплив на підвищення якості ОП (не включені до офіційних або громадських структур забезпечення якості ОП). Рекомендується розглянути можливість НН ІМВ щодо залучення здобувачів освіти та зовнішніх стейкхолдерів до удосконалення ОП (до прикладу у складі робочих груп).</p> <p>2. Присутні неточності при врахуванні змісту дисциплін при розподілі ПРН між ними, відтак рекомендується переглянути матриці відповідності ПРН ОП освітнім компонентам на 2023 рік, потребує покращення зміст РПНД.</p> <p>3. У ВСО не зазначено, які саме аналогічні ОП підготовки фахівців з міжнародного бізнесу у іноземних ЗВО взяті для порівнювання ОП МБ. Рекомендується покращити та структурувати роботу із вивчення міжнародного досвіду підготовки фахівців з міжнародного бізнесу.</p>	<p>1. Дана програма є першого освітнього рівня, що передбачає первинне ознайомлення здобувачів з системою вищої освіти на перших етапах, а, отже, є досить сумнівним можливістю їх якісної участі в складі робочої групи розробників освітньої програми. За умови постійного оновлення контингенту здобувачів освіти 3 та 4 років навчання (у яких сформоване бачення напрямів удосконалення ОП), на нашу думку, не є доцільним офіційно включати їх до робочої групи ОПП. Натомість, шляхом проведення щосеместрового опитування студентів, неформального спілкування, запрошення їх на засідання випускової кафедри та представництва студентського самоврядування в складі Вченої ради Інституту, де, фактично, і проводяться регулярні обговорення доцільності внесення змін до освітніх програм, відбувається всебічне залучення студентів до роботи над удосконаленням ОПП.</p> <p>2. Певна несиметричність розподілу ПРН за змістом окремих навчальних дисциплін пояснюється їх предметним напрямком, структурним внеском в загальну систему результатів навчання освітньої програми та відмінністю їх обсягів (від 3 до 6 кредитів, від 1 до 2 семестрів навчання відповідно).</p> <p>3. Надані ЕГ матеріали щодо вітчизняної та закордонної практики ЗВО у сфері міжнародного бізнесу містять детальний огляд всіх наявних споріднених програм в даній сфері як в Україні, так і за кордоном. Дані аналітичні матеріали готуються НПП випускової кафедри, регулярно обговорюються на її засіданнях. Враховується досвід, здобутий НПП під час проходження ними стажувань в ЗВО інших країн. Найкращі практики переймаються та реалізуються. Разом з тим, жодним документом не визначено необхідність наявності порівняльних таблиць чи звітних матеріалів в іншій формі для розробки ОПП. Окрім того, слід вважати, що ННІМВ КНУТШ став першим ЗВО України, який розробив програму підготовки бакалаврів за напрямом міжнародного бізнесу, а НПП кафедри на регулярній основі залучені як консультанти до інших ЗВО з метою розробки та впровадження аналогічних ОП в цих закладах, їх науково-навчальні та методичні розробки в цій сфері є базовими для підготовки фахівців з МБ.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.</p> <p>1. Присвоєння професійних кваліфікацій за ОП не відповідає діючим нормативним документам, професійні стандарти за вказаними у ОП</p>	<p>1. Порядок присвоєння професійної кваліфікації в КНУТШ повністю відповідає вимогам чинного законодавства, він регулюється п.8.3 Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ, розробленого відповідно до Закону України "Про вищу освіту", з урахуванням вимог Законів України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про</p>

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
<p>кваліфікаціями на сьогодні відсутні. Рекомендується привести систему присвоєння професійних кваліфікацій на ОП до діючих нормативних документів.</p> <p>2. Кваліфікаційні іспити на ОП не віднесені до ОК, не мають навантаження у навчальному плані. Рекомендується переглянути позакредитний статус кваліфікаційних іспитів у ОП та навчальному плані. 3.Формування частини індивідуальної освітньої траєкторії звужує права на вільний вибір ОК здобувачами освіти. Рекомендується сформуванати розширений пул із 26 вибіркового ОК, не обмежуючи вибір у 13 пулах по 2 ОК у кожному.</p> <p>4. Відображення зв'язків між ОК у структурнологічній схемі ОП фактично відсутнє. Рекомендація: доопрацювати структурно-логічну схему ОП, скорелювати її із переліком освітніх компонент.</p> <p>5. Остання редакція ОП датується 2020 р. (http://www.iir.edu.ua/education/edu_progs/). При цьому ЕГ був наданий навчальний план, який відповідає освітній програмі 2019 року редакції, дати затвердження навчального плану передують даті затвердження ОП 2020 року, яка мала б відповідати СВО 2020 року. Рекомендується оновити освітню програму, привести її ПРН у повну відповідність із відповідним стандартом освіти та НРК.</p> <p>6. Рекомендується здійснити повну ретельну ревізію усіх методичних матеріалів ОП МБ та усунути виявлені ЕГ неточності щодо обсягу та назв ОК.</p>	<p>позашкільну освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про професійний розвиток працівників" та інших законів України, Указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, Статуту Університету, інших нормативно-правових актів у сфері вищої освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, а також рекомендацій і стандартів, визначених документами Болонського й Копенгагенського процесів, що визнані Україною. За чинним законодавством України професійні кваліфікації можуть присвоюватися закладами освіти за результатами опанування освітніх програм якщо це передбачено такими програмами (згідно абзацу другої частини 9 статті 34 закону України Про освіту «Професійні та часткові професійні кваліфікації присвоюються/підтверджуються і визнаються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності»). Згадувана постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 956 регулює присвоєння професійних кваліфікацій виключно кваліфікаційними центрами і не стосується закладів освіти. При присвоєнні кваліфікацій за відсутності професійних стандартів укладачі програм керуються затвердженими кваліфікаційними характеристиками, визначаючи необхідні знання, вміння і практичний досвід – що повністю відповідає базовим принципам закладеним в ISCO-08. Закон про вищу освіту жодним чином не перешкоджає ЗВО формувати освітні програми які передбачають можливість присвоєння професійної кваліфікації</p> <p>Додатково щодо відмінностей вимог щодо успішного опанування програми і професійної кваліфікації: вимоги до рівня опанування необхідних результатів навчання при присвоєнні професійних кваліфікацій завжди більш жорсткі ніж для визнання успішного опанування дисципліни /програми – зазвичай (крім тих випадків коли встановлюються особливо жорсткі вимоги) мінімально необхідний рівень опанування РН який має продемонструвати претендент складає від 67% до 75%. В описі ОПП чітко визначені умови присвоєння професійної кваліфікації.</p> <p>2. Кваліфікаційні іспити не є освітніми компонентами і тому не можуть бути представлені у розділі 2 Перелік освітніх компонент. Кваліфікаційні іспити не є компонентами програми які сприяють здобуттю результатів навчання, а тому за визначенням не можуть мати кредитного виміру. Звертаємо увагу членів ГЕР що жоден із запроваджених державою кваліфікаційних іспитів в будь-яких галузях не має кредитного виміру.</p> <p>Графік навчального процесу розроблено у відповідності до п.5.3.1 Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ: «Для проведення кожної форми підсумкової атестації (кваліфікаційний іспит, захист кваліфікаційної/дипломної роботи/проекту) здобувачів освіти у графіку навчального процесу виділяється 1 тиждень». Дана форма підсумкової атестації не є навчальними заняттями, тому й відображається в навчальному плані відповідно як «підсумкові атестації».</p> <p>3. Вибірковий компонент ОП становить 60 кредитів ЄКТС і, наразі, складається з 41 дисципліни. Даний перелік постійно переглядається та оновлюється в результаті опитування здобувачів освіти, діалогів з роботодавцями та дослідженнями ринку шляхом включення в перелік запропонованих стейкхолдерами нових дисциплін та виключення тих,</p>

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
	<p>які не користуються попитом серед здобувачів освіти (не обираються ними). Вибір ОК здійснюється студентами вільно та прозоро на основі представленої заздалегідь інформації (анотації до дисциплін та робочі навчальні програми, розміщені на сайті Інституту). Окрім того, індивідуальна освітня траєкторія формується за рахунок можливості складання індивідуальних планів здобувачам освіти, їх активної участі у програмах академічної мобільності, а також можливості вибору ОК інших ОП за умови відповідності освітнього рівня здобувача освіти для їх опанування та матеріальних (фізичних) можливостей для здобуття ОК.</p> <p>Наразі членами робочої групи здійснюється аналіз необхідних змін до структурно-логічної схеми ОП, які мають бути представлені в новій редакції опису.</p> <p>4. Навчальний план є невід'ємною складовою описового пакету документів освітньої програми. Редакції опису 2020 року відповідає навчальний план, затверджений в 2020 році. Членам ЕГ були надані додаткові роз'яснення щодо вказання назви освітньої програми на першій сторінці навчального плану «2019 Міжнародний бізнес (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)», де 2019 рік є роком внесення в базу ЄДБО даної ОП, а не роком затвердження навчального плану. Таким чином, редакція опису 2020 року та розроблений на його основі навчальний план повністю відповідають СВО 2020 року.</p> <p>5. Методичні матеріали щодо всіх ОК ОП МБ розміщено на сайті Інституту в повному обсязі. Назви, обсяг, форми контролю, і т.п. всіх ОК повністю відповідають діючим редакціям опису та навчального плану. Дана відповідність гарантується багатоступеневою системою контролю та забезпечення якості освіти – на рівні кафедр, навчально-методичної комісії, навчального відділу, навчально-методичного центру КНУ, а також завдяки використанню автоматизованої системи Triton, що здійснює додатковий контроль ідентичності назв, кредитів, годин і т.д.</p> <p>Пропозиція: зняти дані зауваження.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p> <p>У ЗВО лише формується практика щодо визнання неформальної освіти. Рекомендується пришвидшити процес впровадження нормативного документу щодо правил та умов визнання результатів отриманих у інформальній та неформальній освіті</p>	<p>Наказ Міністерства освіти і науки України за №130 від 16 березня 2022 року «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», який відкриває для університетів можливість Perezарахування результатів навчання здобутих у неформальній освіті (до цього часу будь-які дії з такого Perezарахування були незаконними) набрав чинності тільки 23 вересня 2023 року. Університет сформував робочу групу для розробки свого документу з цього питання (розпорядження ректора «74 від 14.09.2022 року). Розроблений робочою групою проект Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (в Університеті є 2 коледжі) проходить етап обговорення і буде поданий на затвердження Вченою Радою до завершення 1-го семестру 2022/2023 навчального року.</p> <p>Принагідно зазначимо, що оскільки до цього часу Perezарахування результатів здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти як цілісних компонент програми в Університеті не здійснювалось, то загроз втрати якості освіти за програмою не виникало.</p>

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
	Інформація щодо можливостей врахування досягнень, отриманих у неформальній освіті через зарахування певної кількості балів на певній ОК, порядок та особливості таког перзарахування включається до робочої програми дисципліни, студенти ознайомлюються з цією інформацією на початку викладання дисципліни»
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p>1. На ОП є певна практика залучення фахівців галузі до реалізації освітнього процесу, проте роботодавці висловлювали думки щодо залучення більшої кількості практиків у МБ та необхідності активізації використання практичних прикладів під час викладання. Рекомендується враховувати побажань роботодавців під час оновлення змісту та реалізації ОК.</p> <p>2. До опитувань не залучена велика кількість респондентів. На зустрічі із адміністративним персоналом керівниками підрозділів було зазначено, що опитування проходять у колі вибірки із студентами, яку формує Центр соціологічних досліджень. ЕГ рекомендує популяризувати такі опитування серед студентів, наприклад, за допомогою роз'яснювальних робіт.</p>	<p>1. Роботодавці активно залучаються до проведення майстер-класів, відкритих лекцій, бізнес-ігор та практичних case-study. Однак кількість таких занять обмежена часом, виділеним на аудиторні заняття та необхідністю надання, в першу чергу, всього обсягу закладеної тематики змістових модулів окремих навчальних дисциплін з метою досягнення встановлених програмних результатів навчання, передбачених даною освітньою програмою. Натомість, компенсувати обмежену кількість практичних занять зі сторони роботодавців здобувачі освіти можуть під час проходження ними виробничої практики, передбаченою обов'язковим ОК даної ОП.</p> <p>2. Опитування здобувачів освіти відбувається на трьох рівнях – на рівні Університету, що формує лабораторія освітніх та соціологічних досліджень (і тут дійсно формується, за всіма вимогами до соціологічних опитувань, представницька вибірка яка дозволяє з мінімальним похибками оцінити точку зору студентства); на рівні Інституту – в рамках опитування за конкретними освітніми програмами (запрошується до участі весь контингент випускного курсу); на рівні окремих ОК – викладачами. Подібний комплексний підхід дозволяє отримати досить різнобічний результат в результаті перехресного багаторівневого опитування, врахування якого є запорукою підтримання якості освіти на сталому високому рівні.</p> <p>Пропозиція: зняти дане зауваження.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.</p> <p>Перевірці на дотримання вимог академічної доброчесності підлягають кваліфікаційні роботи (КР) здобувачів ВО, проте курсові роботи не охоплені перевіркою на текстові збіги. Рекомендовано розглянути можливість ЗВО щодо перевірки на плагіат усіх письмових робіт здобувачів, у т.ч. курсових робіт. Рекомендовано розглянути можливість удосконалення технологічних рішень щодо здійснення перевірки курсових робіт на плагіат, під контролем науковопедагогічного керівника за допомогою систем «Unicheck» або інших ресурсів з метою підвищення рівня академічної доброчесності.</p>	<p>Курсові роботи не є кваліфікаційними, для їх перевірки (як і для перевірки рефератів, есе тощо) викладачі мають право застосовувати всі необхідні на їх думку засоби. При цьому оскільки перевірка курсових робіт на текстові запозичення не передбачена чинним законодавством, додаткових витрат ЗВО під такі види діяльності за кошти державного замовника запланувати не можна.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.</p> <p>Надані документи та інформація, розміщена на сайті НН ІМВ не дають можливість встановлення релевантної оцінки щодо підвищення кваліфікації викладачів і закордонного стажування. Рекомендовано з</p>	<p>Членам ЕГ була надана систематизована інформація щодо участі НПП в програмах підвищення кваліфікації та стажування, а також підтверджуючі документи у вигляді сертифікатів. Подібна інформація акумулюється на рівні кафедр, відділів академічної мобільності та міжнародних зв'язків Інституту та Університету з метою систематизації та контролю за професійним розвитком НПП. Натомість, жодним нормативним документом не</p>

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
<p>метою систематизації та контролю за професіональним розвитком НПП ОП МБ здійснювати адміністрацією перевірку щодо проходження стажування/підвищення кваліфікації у обсязі, передбаченому нормативними документами ЗВО (на менше 6 кредитів протягом 5 років), та вивчити технічні можливості розміщення такої інформації на сайті НН ІМВ.</p>	<p>визначено необхідність оприлюднення подібної інформації на сайті ЗВО.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.</p> <p>1. Гуртожиток має обмежену кількість місць і не може задовольнити всіх, хто має потребу. Можна рекомендувати удосконалити процес поселення здобувачів у гуртожиток НН ІМВ, шляхом перерозподілу місць в інших гуртожитках ЗВО.</p> <p>2. Індивідуальні плани здобувачів складаються не на навчальний рік, а на весь термін навчання та не мають поділення на семестри, що погіршує інформативність індивідуального навчального плану і не відповідає вимогам Закону України Про вищу освіту. Не виконуються умови затвердження індивідуального навчального плану здобувача на кожний навчальний рік. Можна рекомендувати запровадити форму індивідуального плану здобувача на навчальний рік з визначенням розподілу дисциплін по семестрах і щорічним визначенням обраних вибіркових дисциплін. Такий ІНП здобувача на навчальний рік має затверджуватися.</p> <p>3. Навчально-методичне забезпечення, по деяких освітніх компонентах, які заплановані в індивідуальних навчальних планах здобувачів освіти відсутнє. А деякі освітні компоненти в індивідуальному навчальному плані здобувача різняться за кількістю кредитів з ОП. Можна рекомендувати привести у відповідність з ОП, навчальний план, робочий навчальний план і індивідуальний навчальний план здобувача освіти.</p>	<p>1. Зауваження незрозуміле – всі гуртожитки університету використовуються з максимальною ефективною. Можливості задоволення потреб здобувачів у поселенні були суттєво погіршені під час воєнного стану: ми не маємо права поселити в гуртожиток більше осіб ніж може вмістити сховище. Плани будівництва нового гуртожитку (вже розроблялася проектна документація) були також перекреслені агресією росії.</p> <p>2, 3. Відповідно до 5.4. Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ «Індивідуальний навчальний план – це документ здобувача освіти, за яким здійснюється його навчання і який містить інформацію про перелік обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, послідовність вивчення навчальних дисциплін і проходження практик, обсяг навчального навантаження (усі види навчальної діяльності), типи індивідуальних завдань (курсів та кваліфікаційні роботи/проекти), результати оцінювання (поточний і семестровий контроль знань, атестацію здобувача освіти)». Форма індивідуального плану затвердження ВР ННІМВ, підписується директором інституту, завідувачем випускової кафедри та гарантом ОП, заповнюється методистом відповідного відділення щосеместрово шляхом перенесення даних з робочих планів та відомостей успішності. Таким чином містить максимально точну інформацію про ОК, їх обсяги та результати засвоєння кожним здобувачем освіти відповідно. Навчально-методичне забезпечення по ОК, природно, не може міститись в індивідуальних планах. Воно оприлюднене на сайті Інституту в електронному вигляді, а також продубльоване в паперовому вигляді в бібліотеці Інституту та на випусковій кафедрі. Таким чином забезпечено вільний доступ до даних матеріалів всіх учасників освітнього процесу та інших зацікавлених осіб.</p> <p>Пропозиція: зняти дане зауваження.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.</p> <p>1. ОП з 2020 року не оновлюється. Рекомендовано оновити ОП відповідно до пропозицій стейкхолдерів.</p> <p>2. Не забезпечує вчасне реагування на виявлені невідповідності в освітній програмі МБ, навчальних планах і індивідуальних навчальних планах здобувачів вищої освіти. Рекомендовано привести у відповідність ОП, навчальні плани і індивідуальні навчальні плани здобувачів освіти.</p> <p>3. Не враховуються пропозиції стейкхолдерів в структурі ОП МБ не</p>	<p>1, 3. Термін дії освітньої програми вказано в описі і становить 5 років, що відповідає практиці провідних європейських університетів. Достроковий перегляд та оновлення ОП передбачається за умови виникнення такої потреби. Опис ОП знаходиться в відкритому доступі. Одночасно на сайті розміщено контакти завідувача кафедри та гаранта освітньої програми, які отримують відгуки та пропозиції ключових стейкхолдерів з метою їх подальшого розгляду та, за доцільності, врахування. Процес обговорення та оновлення освітньої програми є безперервним. Наразі триває робота над новою редакцією даного опису. ЗВО вважає що постійне (щорічне, раз на два роки тощо) оновлення описів ОП не принесе жодної користі а може тільки розбалансувати програму і розмити її цілі.</p>

Звіт ЕГ	Коментарі КНУТШ
<p>зважаючи на рішення кафедри. Рекомендовано своєчасно втілювати рішення кафедри і систематично оновлювати ОП.</p>	<p>2.Дане зауваження є не обґрунтованим. Опис ОП, навчальні плани, робочі навчальні плани, індивідуальні навчальні плани здобувачів освіти, робочі навчальні програми окремих ОК перебувають в повному взаємозв'язку та взаємоузгодженості, яка досягається багаторівневим контролем якості як змістової складової, так і технічної (робота через автоматизовану систему Triton). Пропозиція: зняти дані зауваження.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.</p> <p>У ЗВО інформація, щодо освітньої програми оприлюднена у "хмаровому" сховищі, а не у відкритому доступі, що обмежує доступ для незареєстрованих користувачів. Рекомендація: надавати усю інформацію у відкритому доступі публікуючи безпосередньо на сайт Інституту міжнародних відносин.</p>	<p>Зауваження необґрунтоване. Вся інформація знаходиться у відкритому доступі на сайті ННІМВ за посиланням http://www.iir.edu.ua/education/edu_progs/</p> <p>Пропозиція: зняти дане зауваження.</p>